

ชุดกิจกรรมดนตรีเพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ สำหรับเด็กปฐมวัย ระดับชั้นอนุบาล 1 โรงเรียนวัดด่านสำโรง

MUSIC ACTIVITY PACKAGE FOR PROMOTING CREATIVE THINKING FOR KINDERGARTEN LEVEL 1, WATDANSAMRONG SCHOOL

ชาธิษากมณฐ์ ธิติกุลธรณ์*, ธัญยาภรณ์ โพธิภาวิน**, ปรีญานันท์ พร้อมสุขกุล***
Chathisakamon Thitikultorn*, Dhanyaporn Phothikawin**, Preeyanun Promsukkul***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นส่วนหนึ่งของสารนิพนธ์ เรื่อง “ชุดกิจกรรมดนตรีเพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย ระดับชั้นอนุบาล 1 โรงเรียนวัดด่านสำโรง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1” มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เพื่อสร้างชุดกิจกรรมดนตรีเพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย ระดับชั้นอนุบาล 1 โรงเรียนวัดด่านสำโรง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 (2) เพื่อเปรียบเทียบผลการเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ทั้งก่อนและหลังการจัดประสบการณ์ดนตรี โดยชุดกิจกรรมดนตรีเพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย ระดับชั้นอนุบาล 1 โรงเรียนวัดด่านสำโรง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นอนุบาล 1 โรงเรียนวัดด่านสำโรง ปีการศึกษา 2563 โดยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) 1 ห้องเรียน จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ (1) ชุดกิจกรรมดนตรีเพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ (2) แบบทดสอบก่อนเรียนและแบบทดสอบหลังเรียน (3) แบบสังเกตแบบมีส่วนร่วม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และสถิติ t-test dependent ด้วยโปรแกรม excel

ผลการวิจัย พบว่า (1) การสร้างชุดกิจกรรมดนตรีเพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ ได้ศึกษาหลักสูตรปฐมวัยการศึกษา พุทธศักราช 2560 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ เชื่อมโยงไปกับทักษะ

* นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาดนตรีศึกษา วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล, namicrispyie@hotmail.com

** อาจารย์ ดร. สาขาดนตรีศึกษา วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล, muk_than@hotmail.com

*** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาดนตรีศึกษา วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล, preeyanun_piano@hotmail.co.th

* Graduate Student, Music Education Department, College of Music, Mahidol University, namicrispyie@hotmail.com

** Lecturer, Dr., Music Education Department, College of Music, Mahidol University, muk_than@hotmail.com

*** Assistant Professor Dr., Music Education Department, College of Music, Mahidol University, preeyanun_piano@hotmail.co.th

ทางดนตรีทั้ง 6 ทักษะ แล้วนำมาทำการสร้างชุดกิจกรรมและแผนการจัดการเรียนรู้กิจกรรมตามลำดับขั้นทั้ง 6 กิจกรรม ได้แก่ (1.1) กิจกรรมเสียงและการค้นพบ (1.2) กิจกรรมโด เร มี ฮัมเป็นเพลง (1.3) กิจกรรมมาเล่นกันเถอะ มาขยับกันเถอะ (1.4) กิจกรรมรลปัสแห่งจินตนาการ (1.5) กิจกรรมพยางค์จิ้งหะ (1.6) กิจกรรมนิทานเพลงสร้างสรรค์ (2) ผลการเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ทั้งก่อนและหลังการจัดประสบการณ์ดนตรี โดยชุดกิจกรรมดนตรีเพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ สำหรับเด็กปฐมวัย พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนทดสอบหลังเรียน สูงกว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนทดสอบก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : ชุดกิจกรรมดนตรี/ ความคิดสร้างสรรค์/ เด็กปฐมวัย

Abstract

This research a part of thematic paper “Music Activity Package for Promoting Creative Thinking for Kindergarten Level1, Watdansamrong School Under Samut Prakarn Primary Education Service Area Office 1” The purposes of this study were: (1) to create a music activity package for creative thinking promotion for kindergarten level, (2) to compare the result promotion creativity of kindergarten both before and after the music experience. The sample group used in this research was kindergarten level 1 at Watdansamrong School in the academic year 2020, which was selected through simple random sampling of 1 classroom with 30 students. Tools used in the research were (1) Sound & Found, (2) Let’s Sing with Do Re Mi, (3) Let’s Play, Let’s Move, 4) Imagination on the Wheels on the Bus, (5) Rhythm Syllable, (6) Music of Storytelling, Pre-test, and Post-test. The statistics used for data analysis were mean (M), standard deviation (SD), and t-test dependent statistics with excel.

The results of the research found that (1) the creation of Music Activity Package for promoting Creative Thinking for Kindergarten Level 1 by studying the Early Childhood Education Program, B.E. 2560, concepts and theories about creativity with all 6 musical skills and use them to create a set of activities and a lesson plan for 6 activities as follows: (1.1) Sound & Found (1.2) Let’s Sing with Do Re Mi (1.3) Let’s Play, Let’s Move (1.4) Imagination on the Wheels on the Bus (1.5) Rhythm Syllable, and (1.6) Music of Storytelling. (2) The result promotion creativity of kindergarten both before and after the music experience by music activity package for creative thinking promotion for kindergarten found that the mean of post-test scores was significantly higher than the mean of pre-test scores at the level of .05

Keywords : Music Activity Package/ Creative Thinking/ Early Children

บทนำ

ตามทีหลักรฐการศึกษปฐมวัยได้กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้สำหรับนักเรียนระดับปฐมวัยจำนวน 4 คุณลักษณะ 12 มาตรฐาน คือ พัฒนาการทางด้านร่างกาย พัฒนาการด้านอารมณ์และจิตใจ พัฒนาการด้านสังคม พัฒนาการด้านสติปัญญา เพื่อให้เด็กทุกคนได้รับการพัฒนาอย่างมีคุณภาพและต่อเนื่อง และได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างมีความสุข เหมาะสมตามวัยและความสามารถของแต่ละบุคคล¹ ซึ่งการเตรียมความพร้อมที่จะเรียนรู้และสร้างรากฐานชีวิตให้แก่เด็กปฐมวัย ไปสู่การพัฒนาต่อก้าวได้นั้น จะต้องมีการจัดประสบการณ์สำคัญที่จะส่งเสริมการเรียนรู้ให้แก่เด็ก เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กทุกด้าน ให้เป็นไปตามจุดหมายของหลักสูตรที่กำหนด

การจัดประสบการณ์สำคัญให้แก่เด็กปฐมวัย จึงควรเหมาะสมกับช่วงวัย เป็นกิจกรรมการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริง ตามบริบทของสภาพแวดล้อม เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ จิตใจ ด้านสังคม ด้านสติปัญญา ซึ่งแนวทางการจัดประสบการณ์สำคัญของเด็กปฐมวัย สำหรับเด็กอายุ 3-6 ปี จะมีหลักในการจัดกิจกรรมประจำวันโดยต้องคำนึงถึงการทำงานให้ครอบคลุมพัฒนาการทุกด้าน สามารถยืดหยุ่นได้ตามความต้องการและความสนใจ รวมไปถึงทุกกิจกรรมที่สามารถทำให้เด็กปฐมวัยเกิดความคิดสร้างสรรค์ได้² ซึ่งการจัดประสบการณ์สำคัญเป็นการสนับสนุนให้เด็กได้รับรู้และเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัวผ่านการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม บุคคล และสื่อต่าง ๆ ด้วยกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย เปิดโอกาสให้เด็กพัฒนาการใช้ภาษา จินตนาการความคิดสร้างสรรค์ การแก้ปัญหา การคิดเชิงเหตุผล การคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ รอบตัว และมีความคิดรวบยอดเป็นพื้นฐานของการเรียนรู้ต่อไป

ความคิดสร้างสรรค์ เกิดขึ้นจากการเป็นความคิดริเริ่ม ความคิดคล่องตัว ความคิดยืดหยุ่น และความคิดละเอียดลออ³ ที่ครูสามารถส่งเสริมให้เกิดขึ้นได้ จากการค่อย ๆ กระตุ้นเด็กปฐมวัยให้เกิดทักษะทางความคิดและลงมือทำอย่างอิสระจากสิ่งที่เด็กปฐมวัยสนใจ ซึ่งเด็กปฐมวัยที่มีอายุ 3-6 ปี คือ นักสร้างสรรค์ มีความสนใจในด้านดนตรี สามารถตอบสนองต่อท่วงทำนองและจังหวะดนตรีได้อย่างสร้างสรรค์ ไร้ขีดจำกัด มีจินตนาการไปกับเสียงดนตรีที่ได้ยิน กิจกรรมการฟังถือเป็นกิจกรรมหลักที่สำคัญในวัยนี้ เด็กจะแสดงให้เห็นถึงความคิดสร้างสรรค์และความช่างคิดของเด็ก⁴

การจัดกิจกรรมเพื่อสร้างประสบการณ์ที่สำคัญ ในงานวิจัยชิ้นนี้ ได้นำทักษะทางดนตรีทั้ง 6 ทักษะ ได้แก่ (1) ทักษะการฟัง (2) ทักษะการร้อง (3) ทักษะการเล่น (4) ทักษะการเคลื่อนไหว (5) ทักษะการสร้างสรรค์ (6) ทักษะการอ่าน⁵ มาประยุกต์ใช้ในการสร้างกิจกรรม เนื่องจากกิจกรรมที่เกี่ยวกับดนตรี เป็นกิจกรรมที่สร้างความสนุกสนานเพลิดเพลินที่สามารถกระตุ้นให้เด็กปฐมวัยเกิดทักษะทางความคิดเชื่อมโยงไปสู่การเกิดจินตนาการและเกิดความคิดสร้างสรรค์ในการแสดงออกได้เป็นอย่างดี

¹ กระทรวงศึกษาธิการ, *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560* (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2560), 6.

² กระทรวงศึกษาธิการ, *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560* (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2560), 42.

³ ปริญญาพร วงศ์อนุตรโรจน์, *จิตวิทยาการบริหารงานบุคคล* (กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ, 2553), 174-175.

⁴ จเร ลำอาวรงค์, *ดนตรีลอมแล่น Music can Change* (กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน), 2553), 51-52.

⁵ ณรุทธิ์ สุทธิจิตต์, *กิจกรรมดนตรีสำหรับครู*, พิมพ์ครั้งที่ 3. (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540), 8-10.

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องของวารุณี สกุลภารักษ์⁶ ได้ศึกษาเรื่อง ดนตรีและกิจกรรมเคลื่อนไหวสำหรับเด็กปฐมวัย ผลการวิจัยพบว่า ดนตรีและกิจกรรมเคลื่อนไหวสำหรับเด็กปฐมวัยเป็นการส่งเสริมทักษะทางการเคลื่อนไหวในเชิงปฏิบัติการที่เหมาะสมต่อการพัฒนาของเด็กปฐมวัย บทความนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อจัดประสบการณ์การสอนดนตรีและกิจกรรมเคลื่อนไหวสำหรับเด็กปฐมวัย โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีความท้าทายให้เด็กฟังเสียงต่าง ๆ และให้เกิดทักษะการฟัง จำแนกเสียงต่าง ๆ เสียงช้า เร็ว ตามจังหวะดนตรี และกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น โดยให้เด็ก ๆ ได้เรียนรู้้อย่างเหมาะสมกับระดับพัฒนาการของเด็กด้วย ในการเล่นประกอบเพลง ดนตรี การเคลื่อนไหวตามจังหวะ ช้า-เร็ว การให้เด็กคิดทำทางด้วยตนเอง จะช่วยให้เด็กก้าวไปสู่การพัฒนาการด้านสติปัญญา ความคิดสร้างสรรค์ และการแสดงออกอย่างมั่นใจ ได้ลงมือกระทำ นอกจากนี้ จากการศึกษางานวิจัยของพจนินา ฤกษ์สมุทร⁷ ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาทักษะทางดนตรีเพื่อให้เกิดความคิดริเริ่มในทางสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย จากการจัดประสบการณ์ในรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ทางดนตรีตามทฤษฎีของโคตยา ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ทางดนตรีตามทฤษฎีของโคตยา มีคะแนนเฉลี่ยด้านพัฒนาการความคิดริเริ่มในทางสร้างสรรค์ ด้านการเรียนรู้ทักษะทางดนตรีตามทฤษฎีของโคตยา และด้านสุขภาวะทางอารมณ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และพฤติกรรมของเด็กปฐมวัยหลังจากการได้รับการจัดการเรียนรู้แล้ว เด็กมีทักษะทางดนตรี มีสุขภาวะทางอารมณ์ และมีความคิดริเริ่มในทางสร้างสรรค์ทักษะทางดนตรีเป็นไปในแนวทางที่ดี จากการศึกษางานวิจัยทั้ง 2 เรื่อง พบว่า กิจกรรมดนตรีสามารถนำไปสู่การเกิดความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยได้ แต่จากการศึกษา ยังไม่มีการนำทักษะทางดนตรีทั้ง 6 ทักษะ ได้แก่ (1) ทักษะการฟัง (2) ทักษะการร้อง (3) ทักษะการเล่น (4) ทักษะการเคลื่อนไหว (5) ทักษะการสร้างสรรค์ (6) ทักษะการอ่าน ไปประยุกต์ใช้ในการสร้างกิจกรรมทางดนตรีเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการสร้างชุดกิจกรรมดนตรีเพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย ในระดับชั้นอนุบาล 1 เพื่อนำทักษะทางดนตรีไปเสริมสร้างทักษะด้านความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย เพื่อให้เด็กปฐมวัยเกิดจินตนาการทางความคิด สามารถแสดงออกได้อย่างสร้างสรรค์ ควบคู่ไปกับการปฏิบัติดนตรีที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กปฐมวัย นอกจากนี้การสร้างชุดกิจกรรมดนตรีเพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ ยังเป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอนในวิชาดนตรีที่จะสามารถนำไปสู่การสร้างกิจกรรมดนตรีที่ส่งเสริมการเรียนการสอนในระดับชั้นอนุบาล เพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ก่อให้เกิดประโยชน์แก่วงการวิชาการทางดนตรีต่อไป

⁶ วารุณี สกุลภารักษ์, “ดนตรีและกิจกรรมเคลื่อนไหวสำหรับเด็กปฐมวัย,” *วารสารและวารสารเวชศาสตร์เขตเมือง* ปีที่ 63, ฉบับที่ 3 (พฤษภาคม-มิถุนายน 2562): 203-208.

⁷ พจนินา ฤกษ์สมุทร, “การพัฒนาทักษะทางดนตรีเพื่อให้เกิดความคิดริเริ่มในทางสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย,” *วารสารศรีนครินทรวิโรฒวิจัยและพัฒนา (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)* ปีที่ 11, ฉบับที่ 21 (มกราคม-มิถุนายน 2562): 74-87.

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อสร้างชุดกิจกรรมดนตรีเพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ สำหรับเด็กปฐมวัย ระดับชั้นอนุบาล 1 โรงเรียนวัดด่านสำโรง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สมุทรปราการ เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบผลการเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ทั้งก่อนและหลังการจัดประสบการณ์ดนตรี โดยชุดกิจกรรมดนตรีเพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ สำหรับเด็กปฐมวัย ระดับชั้นอนุบาล 1 โรงเรียนวัดด่านสำโรง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สมุทรปราการ เขต 1

สมมุติฐานการวิจัย

เด็กปฐมวัยมีผลการเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ หลังการจัดประสบการณ์ดนตรีโดยชุดกิจกรรมดนตรีเพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ สำหรับเด็กปฐมวัย สูงขึ้นกว่าก่อนการจัดประสบการณ์ดนตรี

ขอบเขตในการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

งานวิจัยชิ้นนี้ได้นำเนื้อหาของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ความคิดสร้างสรรค์เชื่อมโยงไปกับทักษะทางดนตรีทั้ง 6 ทักษะ คือ การร้อง การฟัง การเล่น การเคลื่อนไหว การสร้างสรรค์ และการอ่าน เพื่อนำมาสู่การสร้างชุดกิจกรรมดนตรีเพื่อการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ สำหรับเด็กปฐมวัย

2. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากร คือ นักเรียนระดับชั้นอนุบาล 1 โรงเรียนวัดด่านสำโรง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สมุทรปราการ เขต 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 90 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนระดับชั้นอนุบาล 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 ที่ได้มาจากการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 30 คน

3. ขอบเขตด้านพื้นที่

โรงเรียนวัดด่านสำโรง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สมุทรปราการ เขต 1

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง มีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1. ชุดกิจกรรมดนตรีเพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ เด็กปฐมวัย ระดับชั้นอนุบาล 1 โรงเรียนวัดด่านสำโรง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สมุทรปราการ เขต 1 โดยแบ่งเป็น 6 กิจกรรม ดังนี้

กิจกรรมที่ 1 เสียงและการค้นพบ สัปดาห์ละ 2 วัน วันละ 1 ชั่วโมง รวม 2 ชั่วโมง

กิจกรรมที่ 2 โด เร มี ยัมเป็นเพลง สัปดาห์ละ 2 วัน วันละ 1 ชั่วโมง รวม 2 ชั่วโมง

กิจกรรมที่ 3 มาเล่นกันเถอะ มาขยับกันเถอะ สัปดาห์ละ 2 วัน วันละ 1 ชั่วโมง รวม 2 ชั่วโมง

กิจกรรมที่ 4 รบัสแห่งจินตนาการ สัปดาห์ละ 2 วัน วันละ 1 ชั่วโมง รวม 2 ชั่วโมง

กิจกรรมที่ 5 พยางค์จังหวะ สัปดาห์ละ 2 วัน วันละ 1 ชั่วโมง รวม 2 ชั่วโมง

กิจกรรมที่ 6 นิทานเพลงสร้างสรรค์ สัปดาห์ละ 2 วัน วันละ 1 ชั่วโมง รวม 2 ชั่วโมง

2. แบบทดสอบวัดทางการเรียนก่อนและหลังการจัดประสบการณ์

ผู้วิจัยได้กำหนดแบบทดสอบวัดทางการเรียนออกเป็น 6 กิจกรรม กิจกรรมละ 2 ตอน ตอนที่ 1 การวัดด้านความรู้ ตอนที่ 2 การวัดด้านทักษะ ดังนี้

- 2.1 ชุดกิจกรรมที่ 1 ข้อสอบมี 2 ตอน แบ่งออกเป็น ตอนที่ 1 นักเรียนสามารถระบุได้ว่าเสียงที่ได้ยินเป็นเสียงของสิ่งใด จากรูปภาพที่กำหนด ตอนที่ 2 นักเรียนสามารถจำแนกเสียงของธรรมชาติและเสียงที่มนุษย์สร้างขึ้นได้ จากรูปภาพที่กำหนด รวม 10 คะแนน
- 2.2 ชุดกิจกรรมที่ 2 ข้อสอบมี 2 ตอน แบ่งออกเป็น ตอนที่ 1 นักเรียนสามารถจำแนกเสียงสูง เสียงกลาง เสียงต่ำได้ ตอนที่ 2 นักเรียนสามารถร้องโน้ต โด เร มี ได้ รวม 20 คะแนน
- 2.3 ชุดกิจกรรมที่ 3 ข้อสอบมี 2 ตอน แบ่งออกเป็น ตอนที่ 1 นักเรียนสามารถปฏิบัติเครื่องดนตรีประเภทเคาะเบื้องต้นได้ ตอนที่ 2 นักเรียนสามารถเคลื่อนไหวประกอบจังหวะและบทเพลงได้ รวม 20 คะแนน
- 2.4 ชุดกิจกรรมที่ 4 ข้อสอบมี 2 ตอน แบ่งออกเป็น ตอนที่ 1 นักเรียนสามารถจัดวางเครื่องดนตรีต่าง ๆ ได้เหมาะสมตามลักษณะการใช้งาน ตอนที่ 2 นักเรียนสามารถแสดงออกทางท่าทางได้อย่างเหมาะสมตามบทเพลงที่ได้ยิน รวม 15 คะแนน
- 2.5 ชุดกิจกรรมที่ 5 ข้อสอบมี 2 ตอน แบ่งออกเป็น ตอนที่ 1 นักเรียนสามารถอ่านสัญลักษณ์ทางดนตรีและปฏิบัติได้ถูกต้องแม่นยำ ตอนที่ 2 นักเรียนสามารถเขียนแปลความหมายสัญลักษณ์ทางดนตรีได้ จากการอ่าน รวม 15 คะแนน
- 2.6 ชุดกิจกรรมที่ 6 ข้อสอบมี 2 ตอน แบ่งออกเป็น ตอนที่ 1 นักเรียนสามารถใช้ทักษะการปฏิบัติเครื่องดนตรีประกอบนิทานได้อย่างสร้างสรรค์ ตอนที่ 2 นักเรียนสามารถใช้ความคิดและจินตนาการอย่างสร้างสรรค์ ในการมีส่วนร่วมตั้งสมมุติฐาน คาดเดาเหตุการณ์ และแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ รวม 20 คะแนน

ซึ่งคะแนนรวมของชุดกิจกรรมดนตรีเพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ทั้ง 6 กิจกรรม รวมเป็น 100 คะแนน

3. แบบสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation)

ผู้วิจัยเข้าทำการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมดนตรีเพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ สำหรับเด็กปฐมวัย ระดับชั้นอนุบาล 1 ด้วยแบบประเมินด้านความรู้และด้านทักษะในแต่ละกิจกรรม พร้อมทั้งแบบสังเกตแบบมีส่วนร่วมนี้ โดยผู้วิจัยจะสังเกตพฤติกรรมเพิ่มเติมของนักเรียนระหว่างการทำกิจกรรม และทำการจดบันทึกพฤติกรรมเพิ่มเติมของนักเรียนเป็นรายบุคคล ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การพิจารณาตามคุณสมบัติดังต่อไปนี้ (1) ความเข้าใจเนื้อหาบทเรียน (2) ปฏิบัติตามคำสั่ง (3) การแสดงความคิดเห็น

วิธีการดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยนำชุดกิจกรรมดนตรีเพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ที่สร้างขึ้น ดำเนินการทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน โดยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ก่อนนำผลที่ได้ไปทดสอบตามสมมุติฐานที่กำหนดไว้ด้วยกระบวนการทางสถิติ

- 1) อธิบายบทบาทหน้าที่ของผู้เรียน เพื่อให้นักเรียนเตรียมความพร้อมในการเข้าร่วมการวิจัย
- 2) ทดสอบก่อนการจัดประสบการณ์ดนตรี ด้วยแบบวัดผลการเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์กับกลุ่มตัวอย่าง
- 3) ดำเนินการทดลอง โดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยชุดกิจกรรมดนตรีเพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ สำหรับเด็กปฐมวัย ระดับชั้นอนุบาล 1 สัปดาห์ละ 2 วัน วันละ 1 ชั่วโมง รวม 12 ชั่วโมง รวมกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งหมด 6 สัปดาห์ และใช้เวลาในการทดสอบก่อนการจัดประสบการณ์ดนตรี จำนวน 1 ชั่วโมง และหลังเรียน จำนวน 1 ชั่วโมง รวมการใช้ชุดกิจกรรมดนตรี เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ สำหรับเด็กปฐมวัย ระดับชั้นอนุบาล 1 จำนวน 14 ชั่วโมง และทำการเก็บรวบรวมผลนำไปวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการวิจัย
- 4) นำผลของการวัดและการประเมินผลที่ได้ทั้งหมดมาวิเคราะห์ เพื่อทดสอบสมมุติฐาน

ผลการวิจัย

1. สรุปผลการสร้างชุดกิจกรรมดนตรีเพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ สำหรับเด็กปฐมวัย ระดับชั้นอนุบาล 1 โรงเรียนวัดด่านสำโรง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สมุทรปราการ เขต 1

1.1 หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยได้กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้สำหรับนักเรียนระดับปฐมวัยจำนวน 4 คุณลักษณะ คือ พัฒนาการทางด้านร่างกาย พัฒนาการด้านอารมณ์และจิตใจ พัฒนาการด้านสังคม พัฒนาการด้านสติปัญญา โดยเน้นการจัดประสบการณ์ผ่านการเล่นตามธรรมชาติที่เหมาะสมกับวัยอย่างเป็นองค์รวมทั้งทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา⁸ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงนำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย มาทำการวิเคราะห์คุณลักษณะอันพึงประสงค์ มาตราฐาน/บ่งชี้ ประสบการณ์สำคัญ มาทำการสร้างชุดกิจกรรม เพื่อเชื่อมโยงไปกับทฤษฎีการเรียนรู้และพัฒนาที่สำคัญของเด็กปฐมวัย

1.2 ทฤษฎีการเรียนรู้

จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูม (Bloom's Taxonomy)⁹ ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของบรูเนอร์ (Bruner) ผู้วิจัยจึงได้นำแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูม เชื่อมโยงกับพัฒนาการของเด็กปฐมวัย เชื่อมโยงไปกับทักษะทางดนตรี ซึ่งผู้วิจัยได้นำแนวคิดและทฤษฎีที่กล่าวมาข้างต้น มาทำการสร้างกิจกรรมและแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อให้การเรียนรู้มีความสอดคล้องกับพัฒนาการทางสติปัญญา และเป็นไปตามลำดับขั้นในการพัฒนาของเด็กปฐมวัย

⁸ กระทรวงศึกษาธิการ, *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560* (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2560), 6.

⁹ ฌ็อง-ฌัก สัทธจิตต์, *จิตวิทยาการสอนดนตรี* (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535), 81-82.

1.3 ทักษะทางดนตรีและวิธีการสอนดนตรี

ด้านทักษะทางดนตรี ผู้วิจัยได้นำทักษะทางดนตรีทั้ง 6 ทักษะ ได้แก่ การฟัง การร้อง การเล่น การเคลื่อนไหว การอ่าน และการสร้างสรรค์¹⁰ มาเชื่อมโยงเข้ากับวิธีการสอนดนตรีของดาลโครซ ที่เน้นให้ผู้เรียนดนตรีได้เรียนรู้จังหวะของดนตรี จากอารมณ์และความรู้สึกของผู้เรียน แล้วแสดงออกมาในรูปแบบลักษณะของการเคลื่อนไหวผ่านทางร่างกาย เช่น การเดิน การวิ่ง และการกระโดด ไปตามความรู้สึกและอารมณ์ที่มีต่อเสียงดนตรี

นอกจากนี้ ยังได้นำวิธีการสอนของโคดาย ซึ่งเป็นวิธีการจำระดับเสียงสูง-ต่ำของตัวโน้ต โดยการใช้สัญลักษณ์มือ (Hand Signs) มาประยุกต์ใช้ในกิจกรรมการฟังและการร้อง เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ความต่างของระดับเสียงจากการใช้สัญลักษณ์มือ และได้้นำการเรียนรู้พยางค์จังหวะมาประยุกต์ใช้ในกิจกรรมการอ่านจังหวะผ่านสัญลักษณ์ เพื่อให้เด็กปฐมวัยสามารถคิดรูปแบบจังหวะและตบมือตามพยางค์จังหวะที่กำหนดด้วยตนเองได้ นอกจากนี้ยังได้นำเครื่องดนตรีออร์ฟ ซึ่งเป็นเครื่องดนตรีประกอบจังหวะมาใช้ร่วมในกิจกรรมการเล่น กิจกรรมการเคลื่อนไหว และกิจกรรมการสร้างสรรค์นี้ด้วย เพื่อกระตุ้นให้เด็กปฐมวัยเกิดความสนใจ และสามารถปฏิบัติเครื่องดนตรีและเคลื่อนไหวตามจินตนาการที่สามารถทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ได้

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้นำทักษะทางดนตรีทั้ง 6 ทักษะ ได้แก่ การฟัง การร้อง การเล่น การเคลื่อนไหว การอ่าน และการสร้างสรรค์ มาเชื่อมโยงเข้ากับวิธีการสอนดนตรีของดาลโครซ วิธีการสอนดนตรีของโคดาย นำเครื่องดนตรีตามแนวคิดและทฤษฎีการสอนดนตรีของออร์ฟ มาทำการประยุกต์ใช้เพื่อสร้างชุดกิจกรรมดนตรีที่จะสามารถเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ให้แก่เด็กปฐมวัย

1.4 ความคิดสร้างสรรค์

ด้านความคิดสร้างสรรค์ ผู้วิจัยยังได้นำองค์ประกอบความคิดสร้างสรรค์ของกิลฟอร์ด (Guilford, 1967)¹¹ ซึ่งเป็นขั้นตอนของความคิดสร้างสรรค์ที่เริ่มจาก 1) ความคิดริเริ่ม (Originality) 2) ความคิดคล่องแคล่ว (Fluency) 3) ความคิดยืดหยุ่น (Flexibility) และ 4) ความคิดละเอียดลออ (Elaboration) เชื่อมโยงไปกับทักษะทางดนตรีทั้ง 6 ทักษะ แล้วนำมาทำการสร้างชุดกิจกรรม แผนการจัดการเรียนรู้กิจกรรมตามลำดับขั้น และทักษะทางดนตรีจากง่ายไปหายาก เพื่อให้สอดคล้องไปกับพัฒนาการของเด็กปฐมวัย และสามารถทำให้เด็กปฐมวัยเกิดการเรียนรู้ที่มีความคิดริเริ่ม และค่อย ๆ พัฒนาทักษะจนกลายเป็นความคิดสร้างสรรค์ได้อย่างแท้จริง ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาขั้นตอนการสร้างชุดกิจกรรมของสุวิทย์ มูลคำ¹² เพื่อกำหนดรูปแบบของชุดกิจกรรมดนตรีเพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ สำหรับเด็กปฐมวัย โดยมีองค์ประกอบสำคัญดังนี้ ส่วนที่ 1 เรื่องและเวลาที่ใช้สอน ส่วนที่ 2 จุดประสงค์การเรียนรู้ ส่วนที่ 3 สารสำคัญ ส่วนที่ 4 ประสพการณ์สำคัญ ส่วนที่ 5 กิจกรรมการเรียนรู้ ในส่วนกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ ขั้นนำกิจกรรม ขั้นกิจกรรม ขั้นสรุป ส่วนที่ 6 สื่อการเรียนรู้ ส่วนที่ 7 การวัดผลและการประเมินผล ส่วนที่ 8 แบบบันทึกหลังการสอน

จากนั้น ผู้วิจัยจึงได้นำเนื้อหาของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับทฤษฎีการเรียนรู้ แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับพัฒนาการเด็กปฐมวัย แนวคิดและทฤษฎีการสอน

¹⁰ ณรุทธ์ สุทธิจิตต์, *กิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย*, พิมพ์ครั้งที่ 3. (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540), 8-10.

¹¹ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, *จิตวิทยาการบริหารงานบุคคล* (กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ, 2553), 145-151.

¹² สุวิทย์ มูลคำ, *กลยุทธ์ การสอนคิดสังเคราะห์*, พิมพ์ครั้งที่ 4. (กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์, 2550), 53-55.

ดนตรี ทักษะทางดนตรี สารคดี แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับชุดกิจกรรมดนตรี แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับกิจกรรมทางดนตรี แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ การวัดและประเมินผล มาสร้างกิจกรรมเพื่อให้เด็กปฐมวัยเกิดความรู้ความเข้าใจในดนตรีและสามารถพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ได้อย่างเหมาะสม โดยมีรายละเอียดกิจกรรมดังนี้

กิจกรรมที่ 1 เสียงและการค้นพบ (Sound & Found) เป็นการนำทักษะการฟังมาเชื่อมโยงเข้ากับทฤษฎีการเรียนรู้ พัฒนาการของเด็กปฐมวัย และวิธีการสอนของดาลโครซ

กิจกรรมที่ 2 โด เร มี ฮัมเป็นเพลง (Let's Sing with Do Re Mi) เป็นการนำทักษะการร้องมาเชื่อมโยงเข้ากับทฤษฎีการเรียนรู้ พัฒนาการของเด็กปฐมวัย และวิธีการสอนของดาลโครซ

กิจกรรมที่ 3 มาเล่นกันเถอะ มาขยับกันเถอะ (Let's Play, Let's Move) เป็นการนำทักษะการเล่น และทักษะการเคลื่อนไหวมาเชื่อมโยงเข้ากับทฤษฎีการเรียนรู้ พัฒนาการของเด็กปฐมวัย และวิธีการสอนของดาลโครซ

กิจกรรมที่ 4 รถบัสแห่งจินตนาการ (Imagination on the Wheels on the Bus) เป็นการนำทักษะการฟัง ทักษะการร้อง ทักษะการเล่น ทักษะการเคลื่อนไหว และทักษะการสร้างสรรค์ มาเชื่อมโยงเข้ากับทฤษฎีการเรียนรู้ พัฒนาการของเด็กปฐมวัย และวิธีการสอนของดาลโครซ

กิจกรรมที่ 5 พยางค์จังหวะ (Rhythm Syllable) เป็นการนำทักษะการอ่านมาเชื่อมโยงเข้ากับทฤษฎีการเรียนรู้ พัฒนาการของเด็กปฐมวัย และวิธีการสอนของโคตาย

กิจกรรมที่ 6 นิทานเพลงสร้างสรรค์ (Music of Storytelling) เป็นการนำทักษะทางดนตรีทั้งหมด 6 ทักษะ คือ ทักษะการฟัง ทักษะการร้อง ทักษะการเล่น ทักษะการเคลื่อนไหว ทักษะการสร้างสรรค์ ทักษะการอ่าน มาเชื่อมโยงเข้ากับทฤษฎีการเรียนรู้ พัฒนาการของเด็กปฐมวัย และวิธีการสอนของดาลโครซ

สรุปได้ว่า ผลการสร้างชุดกิจกรรมดนตรีเพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ สำหรับเด็กปฐมวัย ระดับชั้นอนุบาล 1 โรงเรียนวัดด่านสำโรง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สมุทรปราการ เขต 1 ผู้วิจัยยังได้นำแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์เชื่อมโยงไปกับทักษะทางดนตรีทั้ง 6 ทักษะ แล้วนำมาทำการสร้างชุดกิจกรรมและแผนการจัดการเรียนรู้กิจกรรมตามลำดับขั้น ผู้วิจัยได้สร้างแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ทั้ง 6 กิจกรรม เพื่อใช้เป็นแนวทางสำหรับผู้สอนนำไปใช้ในการออกแบบการจัดประสบการณ์ให้เด็กเรียนรู้ ลงมือปฏิบัติ และได้รับการส่งเสริมพัฒนาการครอบคลุมทุกด้าน เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กมีพัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์ได้เหมาะสมกับช่วงวัย

2. สรุปผลการวิเคราะห์ผลการเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนทั้งก่อนและหลังการจัดประสบการณ์ดนตรี โดยใช้ชุดกิจกรรมดนตรีเพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ สำหรับเด็กปฐมวัย ระดับชั้นอนุบาล 1 โรงเรียนวัดด่านสำโรง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สมุทรปราการ เขต 1

ตารางที่ 1
ผลการเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนทั้งก่อนและหลังการจัดประสบการณ์ดนตรี
โดยใช้ชุดกิจกรรมดนตรีเพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์
ที่มา : ผู้วิจัย

กลุ่ม	N	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	SD	T	Sig
ก่อนการจัดประสบการณ์	30	100	73.87	3.40	15.51	.000
หลังการจัดประสบการณ์	30	100	91.20	5.09		

จากตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยผลการเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ทั้งก่อนและหลังการจัดประสบการณ์ดนตรี โดยใช้ชุดกิจกรรมดนตรีเพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ สำหรับเด็กปฐมวัย ระดับชั้นอนุบาล 1 โรงเรียนวัดด่านสำโรง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สมุทรปราการ เขต 1 ที่สร้างขึ้น โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการคำนวณ จากจำนวนนักเรียน 30 คน พบว่า มีค่า t-test เท่ากับ 15.51 ผลที่ได้จากการทำแบบทดสอบก่อนการจัดประสบการณ์ดนตรี ซึ่งมีคะแนนเต็ม 100 คะแนน นักเรียนสามารถทำคะแนนเฉลี่ยก่อนการจัดประสบการณ์ดนตรีได้ 73.87 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน SD เท่ากับ 3.40 ผลการทำแบบทดสอบหลังการจัดประสบการณ์ดนตรี ซึ่งมีคะแนนเต็ม 100 คะแนน นักเรียนสามารถทำคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน 91.20 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน SD เท่ากับ 5.09 สูงกว่าก่อนการใช้กิจกรรมดนตรีเพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ สำหรับเด็กปฐมวัย เมื่อเปรียบเทียบระหว่างค่าเฉลี่ยทั้งสองครั้งพบว่า คะแนนหลังการจัดประสบการณ์ดนตรีสูงกว่าคะแนนก่อนการจัดประสบการณ์ดนตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง ชุดกิจกรรมดนตรีเพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ สำหรับเด็กปฐมวัย ระดับชั้นอนุบาล 1 โรงเรียนวัดด่านสำโรง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สมุทรปราการ เขต 1 ผลการวิจัยสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การสร้างชุดกิจกรรมดนตรีเพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ สำหรับเด็กปฐมวัย ระดับชั้นอนุบาล 1 โรงเรียนวัดด่านสำโรง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สมุทรปราการ เขต 1

จากการศึกษา ผู้วิจัยพบประเด็นที่น่าสนใจในการอภิปรายผล ดังนี้

1.1 พัฒนาการของเด็กปฐมวัยกับทักษะทางดนตรี

จากผลการศึกษา พบว่า เด็กปฐมวัยสามารถมีพัฒนาการด้านร่างกาย พัฒนาการด้านอารมณ์จิตใจ พัฒนาการด้านสังคม พัฒนาการด้านสติปัญญา ควบคู่ไปกับทักษะทางดนตรีทั้ง 6 ทักษะได้ คือ ทักษะการ

ฟัง ทักษะการร้อง ทักษะการเล่น ทักษะการเคลื่อนไหว ทักษะการสร้างสรรค์ และทักษะการอ่าน ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย¹³ สำหรับเด็กอายุ 3-6 ปี ได้กำหนดมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์จำนวน 12 มาตรฐาน หลักสูตรปฐมวัย ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำมาตรฐานที่ 2 มาตรฐานที่ 9 มาตรฐานที่ 10 มาตรฐานที่ 11 มาตรฐานที่ 12 มาเป็นโครงสร้างในการสร้างชุดกิจกรรมดนตรี เนื่องจากมาตรฐานเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาการด้านร่างกาย พัฒนาการด้านอารมณ์จิตใจ พัฒนาการด้านสังคม พัฒนาการด้านสติปัญญา สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย¹⁴

กล่าวได้ว่า หลักการจัดกิจกรรมประจำวัน สำหรับเด็กอายุ 3-6 ปี ต้องคำนึงถึงการจัดกิจกรรมให้ครอบคลุมพัฒนาการทุกด้าน กิจกรรมที่เกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ เช่น การเล่นกลางแจ้ง ใช้เวลาประมาณ 40-60 นาที กิจกรรมในห้อง นอกห้อง ควรมีความสมดุลระหว่างกัน ตัวอย่างกิจกรรม เช่น การพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ เป็นการพัฒนาความแข็งแรง การทรงตัว การยืดหยุ่น ความคล่องแคล่วในการใช้อวัยวะต่าง ๆ และจังหวะการเคลื่อนไหวในการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ โดยจัดกิจกรรมให้เด็กได้เล่นอิสระกลางแจ้ง เล่นเครื่องเล่นสนาม เคลื่อนไหวร่างกายตามจังหวะดนตรี ผู้วิจัยจึงได้นำมาเชื่อมโยงกับทักษะทางดนตรีทั้ง 6 ทักษะ สอดคล้องกับธนุรต์ สุทธจิตต์¹⁵ ได้กล่าวถึงทักษะดนตรีว่า ทักษะดนตรีเป็นส่วนที่ช่วยให้เกิดความเข้าใจสาระดนตรีได้ และจัดเป็นหัวใจของการศึกษาดนตรี ทักษะดนตรีแต่ละประเภทย่อมมีความเท่าเทียมกัน ดังนั้นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนดนตรี ควรมีการสอนทักษะดนตรีต่าง ๆ อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ ได้แก่ การฟัง การร้อง การเล่น การเคลื่อนไหว การสร้างสรรค์ และการอ่าน

ด้วยเหตุนี้ จึงเป็นที่มาของการสร้างชุดกิจกรรมดนตรีเพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ สำหรับเด็กปฐมวัย ระดับชั้นอนุบาล 1 โรงเรียนวัดด่านสำโรง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สมุทรปราการ เขต 1 จึงประกอบด้วย กิจกรรม 6 กิจกรรม เรียงตามลำดับขั้นของทักษะทางดนตรี ดังนี้ กิจกรรมที่ 1 กิจกรรมการฟัง กิจกรรมที่ 2 กิจกรรมการร้อง กิจกรรมที่ 3 กิจกรรมการเล่นและกิจกรรมการเคลื่อนไหว กิจกรรมที่ 4 กิจกรรมการสร้างสรรค์ดนตรี กิจกรรมที่ 5 กิจกรรมการอ่าน กิจกรรมที่ 6 กิจกรรมการบูรณาการทักษะดนตรีเพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์

1.2 ทักษะดนตรีกับความคิดสร้างสรรค์

จากผลการศึกษา พบว่า ทักษะดนตรีมีความสัมพันธ์กับสาระดนตรี ธนุรต์ สุทธจิตต์¹⁶ ได้กล่าวถึงทักษะดนตรีว่า ทักษะดนตรีเป็นส่วนที่ช่วยให้เกิดความเข้าใจสาระดนตรีได้ และจัดเป็นหัวใจของการศึกษาดนตรี ดังนั้น การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนดนตรี ควรมีการสอนทักษะดนตรีต่าง ๆ อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ ได้แก่ การฟัง การร้อง การเล่น การเคลื่อนไหว การสร้างสรรค์ และการอ่าน ซึ่งสอดคล้องกับอารี พันธมณี¹⁷ ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นกระบวนการทางสมองที่คิดในลักษณะอันเกื้อหนุนนำไปสู่การค้นพบสิ่งแปลกใหม่ ด้วยการคิดดัดแปลง ประยุกต์ความคิดเดิมผสมผสานกันให้เกิดสิ่งแปลกใหม่ ซึ่งรวมทั้งการประดิษฐ์ค้นพบสิ่งต่าง ๆ ตลอดจนวิธีการคิด ทฤษฎีหลักการควบคู่ไปกับการ

¹³ กระทรวงศึกษาธิการ, *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560* (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2560), 26.

¹⁴ กระทรวงศึกษาธิการ, *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560* (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2560), 42.

¹⁵ ธนุรต์ สุทธจิตต์, *กิจกรรมดนตรีสำหรับเด็ก*. พิมพ์ครั้งที่ 3. (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540), 8-10.

¹⁶ ธนุรต์ สุทธจิตต์, *กิจกรรมดนตรีสำหรับเด็ก*. พิมพ์ครั้งที่ 3. (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540), 8-10.

¹⁷ อารี พันธมณี, *ความคิดสร้างสรรค์* (กรุงเทพฯ : ดันอ้อ, 2537), 9.

พยายามที่จะสร้างความคิดฝันหรือจินตนาการให้เป็นไปได้ หรือเรียกว่า จินตนาการประยุกต์ นั่นเอง จึงจะทำให้เกิดผลงานจากความคิดสร้างสรรค์ขึ้น อีกทั้งผู้วิจัยยังได้นำองค์ประกอบความคิดสร้างสรรค์ของกิลฟอร์ด (Guilford)¹⁸ ซึ่งเป็นขั้นตอนของความคิดสร้างสรรค์ที่เริ่มจาก 1) ความคิดริเริ่ม (Originality) 2) ความคิดคล่องแคล่ว (Fluency) 3) ความคิดยืดหยุ่น (Flexibility) และ 4) ความคิดละเอียดลออ (Elaboration) เชื่อมโยงไปกับทักษะทางดนตรีทั้ง 6 ทักษะ แล้วนำมาทำการสร้างชุดกิจกรรมตามลำดับขั้นและตามทักษะทางดนตรีจากง่ายไปหายาก เพื่อให้สอดคล้องไปกับพัฒนาการของเด็กปฐมวัยและสามารถทำให้เด็กปฐมวัยเกิดความคิดสร้างสรรค์ได้อย่างแท้จริง

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้สร้างชุดกิจกรรมดนตรี เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ โดยการนำทักษะทางดนตรีที่ประกอบด้วยเนื้อหาของสาระดนตรีที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กปฐมวัยเชื่อมโยงเข้ากับความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งเมื่อนักเรียนปฐมวัยเรียนชุดกิจกรรมดนตรีเพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์แล้ว นักเรียนจะค่อย ๆ เกิดความคิดริเริ่ม กล่าวคือ เป็นผู้ที่มีความกล้าที่จะคิดทำสิ่งใหม่ ๆ กิจกรรมใหม่ ๆ ที่นักเรียนยังไม่เคยได้เรียนรู้หรือได้สัมผัสมา จนเกิดเป็นชิ้นงาน ผลงานสร้างสรรค์ และความคิดสร้างสรรค์ในที่สุด

1.3 การสร้างกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย

จากผลการศึกษา พบว่า ชุดกิจกรรมดนตรีเพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ สำหรับเด็กปฐมวัย มีการออกแบบและสร้างขึ้นจากคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้สำหรับนักเรียนระดับปฐมวัยจำนวน 4 คุณลักษณะ คือ พัฒนาการทางด้านร่างกาย พัฒนาการด้านอารมณ์และจิตใจ พัฒนาการด้านสังคม พัฒนาการด้านสติปัญญา โดยเน้นการจัดประสบการณ์ดนตรีผ่านการเล่นตามธรรมชาติที่เหมาะสมกับวัยอย่างเป็นองค์รวม¹⁹ ผู้วิจัยจึงนำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยมาทำการวิเคราะห์คุณลักษณะอันพึงประสงค์ มาตรฐาน/บ่งชี้ ประสบการณ์สำคัญ มาทำการสร้างชุดกิจกรรม เพื่อเชื่อมโยงไปกับทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูม (Bloom's Taxonomy)²⁰ และทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของบรูเนอร์ (Bruner) มาเชื่อมโยงพัฒนาการเด็กปฐมวัยของอุสา สุทธิสาคร²¹ และจเร สำอางค์²² มาทำการสร้างกิจกรรมและแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อให้การเรียนรู้มีความสอดคล้องกับพัฒนาการทางสติปัญญาและเป็นไปตามลำดับขั้นในการพัฒนาของเด็ก

นอกจากนี้ การสร้างชุดกิจกรรมยังได้ศึกษาทักษะทางดนตรีของณรุทธิ์ สุทธิจิตต์²³ ทั้ง 6 ทักษะ ได้แก่ การฟัง การร้อง การเล่น การเคลื่อนไหว การอ่าน และการสร้างสรรค์ มาเชื่อมโยงเข้ากับวิธีการสอนดนตรีของดาลโครซ (Émile Jaques-Dalcroze) วิธีการสอนดนตรีของโคดály (Zoltán Kodály)²⁴ นำเครื่องดนตรีตามแนวคิดและทฤษฎีการสอนดนตรีของออร์ฟ (Orff Schuwerk) มาทำการประยุกต์ใช้เพื่อสร้างชุดกิจกรรมดนตรีที่จะสามารถเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ให้แก่เด็กปฐมวัย โดยผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดและทฤษฎี

¹⁸ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, *จิตวิทยาการบริหารงานบุคคล* (กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ, 2553), 145-151.

¹⁹ กระทรวงศึกษาธิการ, *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560* (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2560), 6-16.

²⁰ ณรุทธิ์ สุทธิจิตต์, *จิตวิทยาการสอนดนตรี* (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535).

²¹ อุสา สุทธิสาคร, *ดนตรีพัฒนาปัญญา (IQ) อารมณ์ (EQ)* (นนทบุรี : แพลน พับลิชชิ่ง, 2544), 86-89.

²² จเร สำอางค์, *ดนตรีสมองเล่น Music can Change* (กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน), 2553), 51-52.

²³ ณรุทธิ์ สุทธิจิตต์, *กิจกรรมดนตรีสำหรับครู*, พิมพ์ครั้งที่ 3. (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540), 8-10.

²⁴ ณรุทธิ์ สุทธิจิตต์, *จิตวิทยาการสอนดนตรี* (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541), 137-141.

เกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ของอารี พันธุ์ณี²⁵ และของกิลฟอร์ด (Guilford, 1967)²⁶ เพื่อเชื่อมโยงความคิดสร้างสรรค์ไปกับทักษะทางดนตรีทั้ง 6 ทักษะ แล้วนำมาสร้างชุดกิจกรรมตามลำดับขั้น และตามทักษะทางดนตรีจากง่ายไปหายาก เพื่อให้สอดคล้องไปกับพัฒนาการของเด็กปฐมวัย และสามารถทำให้เด็กปฐมวัยเกิดความคิดสร้างสรรค์ได้อย่างแท้จริง นอกจากนี้ เพื่อให้ชุดกิจกรรมดนตรีเกิดประโยชน์ต่อเด็กปฐมวัยในการเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ ผู้วิจัยยังได้ศึกษาแนวคิดการวัดและประเมินผลของนุรุษ สุธงจิตต์²⁷ ทั้งการประเมินเนื้อหาดนตรีและการประเมินผลทักษะดนตรี รวมทั้งได้ศึกษาวิธีการวัดความคิดสร้างสรรค์ของอารี พันธุ์ณี²⁸ ทั้งในเรื่องของการสังเกต การวาดภาพ รอยหยดหมึก การเขียนเรียงความและงานศิลปะ มาทำการวิเคราะห์เพื่อสร้างการวัดและประเมินผล ที่จะสามารถทำให้เด็กปฐมวัยเกิดทักษะดนตรีและมีความเชื่อมโยงจนเกิดเป็นความคิดสร้างสรรค์ตามวัตถุประสงค์ของชุดกิจกรรมที่ได้วางไว้

ดังนั้น การสร้างชุดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ สำหรับเด็กปฐมวัย จึงเป็นการสร้างขึ้นจากคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มาตรฐาน/บ่งชี้ ประสพการณ์สำคัญ ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 และจากการศึกษาทฤษฎีการเรียนรู้ ทักษะทางดนตรีและการสอนดนตรี ความคิดสร้างสรรค์ รวมทั้งการวัดและประเมินผลมาทำการวิเคราะห์ เพื่อนำมาสู่การสร้างชุดกิจกรรมดนตรีเพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์เด็กปฐมวัยได้อย่างเหมาะสม

2. สรุปผลการเปรียบเทียบผลการเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน ทั้งก่อนและหลังการจัดประสบการณ์ดนตรี โดยใช้ชุดกิจกรรมดนตรีเพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ สำหรับเด็กปฐมวัย ระดับชั้นอนุบาล 1 โรงเรียนวัดด่านสำโรง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สมุทรปราการ เขต 1

ข้อมูลเชิงปริมาณในส่วนนี้เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ t-test โดยสรุปผลได้ดังนี้

ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยผลการเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ทั้งก่อนและหลังการจัดประสบการณ์ดนตรีด้วยชุดกิจกรรมดนตรีเพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ สำหรับเด็กปฐมวัย ระดับชั้นอนุบาล 1 โรงเรียนวัดด่านสำโรง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สมุทรปราการ เขต 1 ที่สร้างขึ้น โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการคำนวณจากจำนวนนักเรียน 30 คน พบว่ามีค่า t-test เท่ากับ 15.51 ผลที่ได้จากการทำแบบทดสอบก่อนการจัดประสบการณ์ดนตรี ซึ่งมีคะแนนเต็ม 100 คะแนน นักเรียนสามารถทำคะแนนเฉลี่ยก่อนการจัดประสบการณ์ดนตรีได้ 73.87 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน SD เท่ากับ 3.40 ผลการทำแบบทดสอบหลังการจัดประสบการณ์ดนตรีซึ่งมีคะแนนเต็ม 100 คะแนน นักเรียนสามารถทำคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน 91.20 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน SD เท่ากับ 5.09 สูงกว่าก่อนการใช้กิจกรรมดนตรีเพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ สำหรับเด็กปฐมวัย เมื่อเปรียบเทียบระหว่างค่าเฉลี่ยทั้งสองครั้งพบว่า คะแนนหลังการจัดประสบการณ์ดนตรีสูงกว่าคะแนนก่อนการจัดประสบการณ์ดนตรีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

²⁵ อารี พันธุ์ณี, *ความคิดสร้างสรรค์* (กรุงเทพฯ : ดันอ้อ, 2537), 9.

²⁶ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, *จิตวิทยาการบริหารงานบุคคล* (กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ, 2553), 174-175.

²⁷ นุรุษ สุธงจิตต์, *พฤติกรรมการสอนดนตรี* (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536), 150-151.

²⁸ อารี พันธุ์ณี, *ความคิดสร้างสรรค์* (กรุงเทพฯ : ดันอ้อ, 2537), 187-189.

จากผลของการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยผลการเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ของชุดกิจกรรมดนตรี เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนปฐมวัย จากการวัดด้านความรู้และการวัดด้านทักษะพบว่า ผลการเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์หลังจากเรียนรู้ที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมดนตรีที่สร้างขึ้น สูงกว่าผลการเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ก่อนเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมดนตรี อย่างมีนัยสำคัญ เนื่องมาจากผู้วิจัยได้ ดำเนินการจัดการเรียนรู้ได้ครบถ้วนตามเนื้อหาที่ได้วางไว้ สอดคล้องกับภาวิดา ตั้งกมลศรี²⁹ ได้กล่าวว่า ชุด กิจกรรม คือ กิจกรรมการเรียนรู้ที่ประกอบด้วยแนวคิด จุดประสงค์ เนื้อหา และสื่อการสอนที่ครูจัดให้ผู้เรียน ได้ใช้ประกอบการศึกษาเพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ในด้านต่าง ๆ ของผู้เรียน นอกจากนี้ การ สร้างชุดกิจกรรมดนตรีเพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์นี้ ผู้วิจัยได้คำนึงถึงความเหมาะสมกับเด็กปฐมวัย ความแตกต่างระหว่างบุคคล และความสอดคล้องตามมาตรฐานและตัวชี้วัดของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 รวมทั้งการเชื่อมโยงกับทักษะดนตรี อันเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะทำให้เด็กปฐมวัยเกิด ทักษะความคิดสร้างสรรค์ได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของพวงนิชา ฤกษ์สมุทร³⁰ ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาทักษะ ทางดนตรีเพื่อให้เกิดความคิดริเริ่มในทางสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย จากการจัดประสบการณ์ในรูปแบบ กิจกรรมการเรียนรู้ทางดนตรีตามทฤษฎีของโคตยา ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ทางดนตรีตามทฤษฎีของโคตยา มีคะแนนเฉลี่ยด้านพัฒนาการความคิดริเริ่มในทางสร้างสรรค์ ด้านการเรียนรู้ทักษะทางดนตรีตามทฤษฎีของโคตยา และด้านสุขภาวะทางอารมณ์หลังเรียนสูงกว่าก่อน เรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และพฤติกรรมของเด็กปฐมวัยหลังจากได้รับการจัดการเรียน รู้แล้ว เด็กมีทักษะทางดนตรี มีสุขภาวะทางอารมณ์ และมีความคิดริเริ่มในทางสร้างสรรค์ทักษะทางดนตรี เป็นไปในแนวทางที่ดี ดังนั้น การสร้างชุดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์นี้ จึงเป็นส่วนหนึ่งในการ พัฒนาทักษะทางดนตรีสามารถนำไปสู่การเกิดความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1.1 ครูผู้สอนควรศึกษากิจกรรมการร้อง การเคลื่อนไหว และการบูรณาการทักษะดนตรี เพื่อเสริม สร้างความคิดสร้างสรรค์เพิ่มเติม เพื่อให้เกิดความหลากหลายในกิจกรรมการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย

1.2 ครูผู้สอนควรสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับพัฒนาการตามช่วงวัยของเด็กปฐมวัย และ มีความเหมาะสมกับระยะเวลา เนื่องจากการจัดกิจกรรมที่ใช้เวลานานจนเกินไป อาจส่งผลต่อการเรียนรู้ของ เด็กปฐมวัย

1.3 ครูผู้สอนควรเตรียมสื่อและอุปกรณ์ที่ใช้ในแต่ละกิจกรรมให้เพียงพอต่อจำนวนนักเรียน เนื่องจาก กิจกรรมที่สร้างขึ้นต้องใช้สื่อและอุปกรณ์ในการทำกิจกรรม

²⁹ ภาวิดา ตั้งกมลศรี, “การพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6” (วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2552), 40.

³⁰ พวงนิชา ฤกษ์สมุทร, “การพัฒนาทักษะทางดนตรีเพื่อให้เกิดความคิดริเริ่มในทางสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย,” วารสารศรีนครินทรวิโรฒ วิจัยและพัฒนา (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์) ปีที่ 11, ฉบับที่ 21 (มกราคม-มิถุนายน 2562): 74-87.

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีสื่อนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีเข้ามาประกอบการทำกิจกรรมทางดนตรีเพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ เพื่อให้การทำกิจกรรมสามารถดึงดูดความสนใจของเด็กปฐมวัย เพื่อเป็นการต่อยอดทางความคิดและจินตนาการความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2560.
- จเร ลำอานงค์. *ดนตรีสมองเล่น Music can Change*. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน), 2553.
- ณรุทธ์ สุทธจิตต์. *กิจกรรมดนตรีสำหรับครู*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.
- ณรุทธ์ สุทธจิตต์. *จิตวิทยาการสอนดนตรี*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535.
- ณรุทธ์ สุทธจิตต์. *จิตวิทยาการสอนดนตรี*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.
- ณรุทธ์ สุทธจิตต์. *พฤติกรรมการสอนดนตรี*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. *จิตวิทยาการบริหารงานบุคคล*. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ, 2553.
- พจณิชา ฤกษ์สมุทร. “การพัฒนาทักษะทางดนตรีเพื่อให้เกิดความคิดริเริ่มในทางสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย.” *วารสารศรีนครินทรวิโรฒวิจัยและพัฒนา (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)* ปีที่ 11, ฉบับที่ 21 (มกราคม-มิถุนายน 2562): 74-87.
- ภาวิดา ตั้งกมลศรี. “การพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6.” *วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 2552.
- วารุณี สกฤฬารักษ์. “ดนตรีและกิจกรรมเคลื่อนไหวสำหรับเด็กปฐมวัย.” *วารสารและวารสารเวชศาสตร์เขตเมือง* ปีที่ 63, ฉบับที่ 3 (พฤษภาคม-มิถุนายน 2562): 203-208.
- สุวิทย์ มูลคำ. *กลยุทธ์ การสอนคิดสังเคราะห์*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์, 2550.
- อารี พันธุ์มี. *ความคิดสร้างสรรค์*. กรุงเทพฯ : ต้นอ้อ, 2537.
- อุสา สุทธิสาคร. *ดนตรีพัฒนาปัญญา (IQ) อารมณ์ (EQ)*. นนทบุรี : แพลน พับลิชชิ่ง, 2544.